

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felolós szerkesztő:

BODNÁR GÁSPÁR.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. **Dr. Balkay Kálmán** szeminárium vice-rector címére (Szatmár, Szeminárium) küldendők
Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyiltér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

A béke fejedelme.

A pápák meghalnak. A pápaság tovább él és betölti Krisztustól rendelt hivatását.

A haldokló, a Péter sziklájától bucsuzó pápa utolsó intése volt népeknek és fejedelmeknek, hogy oltásuk el idejében a szikrát fogott fátylát, nehogy lángba borítsa — az egész világot.

Mire az új egyházfejedelem elődje kormánypálcáját átveszi: ime a világ harezban. Irtózatlan lángba jutott. A minőt még századok nem igen láttak.

És eme rettenetes zivatarban még a békeség hangja is eltűnt a földről. Csak a *semlegességnek* erőtlenség, tört kijelentései ismétlődnek a még harezban nem álló népek ajkain vagy a minden áron való hosszú harezal való fenyegetés a kétségbeesettek végső erőfeszítéseiből.

*

Az Egyház fejedelme semleges nem maradhat. Ő az emberiségnek, minden népeknek Atyja, lelki ve-

zére. Az ő karjai át kell, hogy öleljék az egész emberiséget. Szeretettel, könnyeivel, de tetteivel is. És át is öleli.

Félelem, csüggedés nélkül, a legmagasabb küldetésre hivatottak bátor lelkével emeli fel első szózatában szavát — az emberiségnek, a népeknek békeségeért. Mert ime, teljesedve látja Krisztus Urunk szavait:

— Hallani fogtok harcokról és lázongásokról. Nép fog feltámadni nép ellen és ország ország ellen.

Vérben — tűzben van csakugyan az egész világ. Az emberek millióinak vágyát, a békeségeért való sóvárgását nem meri senki kiváltani a lelkekből. A népek fejedelmei, kormányai, kiket még megkímélt a harcoktól vére-omlása: látszólag csendesen, valójában benső izgalmak közt lesik az osztzkodás idejét.

Csak Krisztus helytartója, az új pápa meri nyiltan, hatalmas szellemi, lelki, függetlenségével felemelni a zivataroknak földet, tengert meg-

rázó idejében szavát, hogy a szent kereszt békéjének nevében vessenek véget a nagy vérömlésnek, pusztulásoknak, a milyent a legviharosabb századok is alig láttak.

Nem fél a kicsinyléstől. Szózatára talán el sem ülnek azonnal a harczi mezők zivatarjai, mint a Megváltó parancsára megesendesedett a háborgó tenger.

De e szózat behatol a lelkekbe. Kinyitja az elzárt sziveket. Megdöbben a vad elszántságot is. Pedig szózata nem az imperatorok, a világhódítóknak büszke szava. Szelid, atyai, mint a földön járó Krisztus szava volt, mikor az eltévedt, a szenvedő emberekhez beszélt.

*

Ám a béke fejedelme az emberiség szeretetétől forró lelkével *egy másik* háborúra is ráveti aggódó, sőt megdöbbenő tekintetét. Ez a háború, ez a másik harc nem véres küzdelem. Nem fizikai harc.

A szellemek harca! Egy nem kevésbé romboló és talán még pusztítóbb hadjárat. Hiszen a mai vér-

Négy nap a muszka uralom alatt.

— **Naplótöredék a háborus napokból.** —

Írta: **Egy irgalmas nővér.**

IV.

Az nap (okt. 3-án d. u.) előző bejelentéssel néhány magyar és egy kozák sebesültet hoztak a kórházba. A nővérek szívesen fogadják. Forró teával kínálják meg a szegény sebesülteket, a kiknek szükségük volt a felmelegedésre... Rövid idő teltével mélyen el is aludtak.

Egy magyar tiszt is volt a sebesültek közt. A civivil életben — mérnök. Tisztünket éjjel-nappal két kozák katona őrizte. Ezek az örök unalmukban ivszámra irogották a leveleket Oroszországba.

Csak úgy csillogott a szemük írás közben, hogy végre papirosához és tollhoz juthattak.

A szegény magyar tiszt pedig kinosan vergődött. Láza volt. Fejét fel-felvetette, mintha figyelné, nem hallhatja-e még a mi ágyuink bömbölését. Az ápoló nővérek megnyugtatták. Mire ő is megpihenhetett kissé.

Október 4-én, álmatlan éjszaka után, szomorúan, de Istenbe vetett bizodalommal végeztük reggeli imádságunkat. A hónap első vasárnapja volt; * segédlelkész nagy misét szolgált. Mire alatt a „Boldog asszony Anyánk” kezdetű éneket zengedeztük. Oh, mint éreztük át minden szavát; főleg, mikor ezek a szavak hangzóttak ajkainkon:

„Szállj közénk, Anyánk. Oh, sirj térsz velünk! Vigasztalj és méntsd meg némmzettünk.”

Többen jelen voltak a szent misén. Ők

is velünk könnyeztek, velünk érezték. Mintha egy szívünk és lelkünk volt volna. És újra megerősödünk a szent áldozásban. Mintha fizikai erőnk is megacélozódott volna. Senki nem panaszkodott gyöngeségről, kimerültségről. Pedig már három éjszaka át virrasztottunk át.

Kilencz órakor a templomba mentünk. Láttuk, hogy egy-egy lovas kozák szaladgál a kórház körül. Félénken, kémlelődve tekingették az udvarunkba.

Az eső zuhogott. Mi elmélyedve igyekeztünk Isten házába. A templom, mely máskor színültig megtelik, most kongott az ürességtől. A főesperes csendes misét mond, mert a kántor is elmenekült. Evangelium után jóságos szavaival nyugtatja, vigasztalja az itt maradt csekély számú hivat. Imádkozásra buztatja őket. Utasításokat ad. Hogy otthonukban maradjanak. Vigyázók legyenek és őrködjenek az elmenekült szomszédok házára, otthonaira is. A legveszedelmesebb elemek az itt maradt esőselekek, melyek már több házba betörték. És raboltak. A hívek figyelmébe ajánlotta a Dobay tanácsos hirdetését, ki a polgármester helyett következő szövegű plakátot függesztetette ki a városban:

— A jelenlegi hadi állapotokból kifolyólag tudatom, hogy városunkban a Korona. Központi és Kis Pipa vendéglők tartatott nyitva. A többi szállodák és italmérések a légszigorúbb tilalom mellett — zárva tartandók. A katonaságnak alkoholos italokat, bort, sört, pálinkát adni tilos. Még pedig a legszigorúbb büntetés tarthó alatt. Polgári egyéneknek este 9 órától, reggeli 5 óráig az utcákon járni, tartózkodni tilos. A katonai

parancsnokság kijelentette, hogy a város lakossága irányában ellenséges indulattal nem viseltetik, viszont elvárják, hogy a közönség is jó indulattal legyen a katonaság iránt; annál inkább, mert az ez ellen előfordulható viselkedés a város közbiztonságának rovására nagyon veszélyessé válhat módon fog megtoroltni. Felhívom a kereskedőket, hogy üzleteiket zárva ne tartsák; erre ok nincs és a boltok megnyitása által a közrend szükséges helyreállítása célozotatik. A rubel alaku pénzek közforgalomba átveendőek. Ők is átveszik a mi pénzünket. 1 rubel = 3 korona 33 fillér, 30 kopek = 1 korona, 3 rubel = 10 koronával. Mindezekhez szigorú hozzáalkalmazkodásra a város lakosságát úgy saját maguk, mint a város jóléte érdekében ujo-lag felhívom. Máramarossziget, 1914. október 13. Dobai Sándor, a polgármester helyettesítője

*

Megható volt, mikor az isteni szolgálatot végző pap eziboriummal áldást adott. Azzal tittal énekeltünk a buggó orgona hangjainak kíséretével. A kántort, ez alkalommal a főesperes helyettesítette. Orgonált és ő kezdte meg az éneket is mélabus hangzó hangjával.

Istehi tisztelet után benézünk a zarádaba. Aztán siettünk vissza — a kórházba.

Bovás kozákok csatlakoztak hozzánk. Figyelgettek és a kórházig elkísérték. Igazán — mezbámultak bennünk.

Mint értesültünk a kozákok a kórház udvarának bejáratánál a szolgáktól és apó-lóktól kérdezték:

„Kik ezek a szép, fehér kalapú, komoly szent arcú nők?”

ontásnak forrását ebben a megelőző szellemi harcokban találjuk meg.

Az emberszeretet meggyengülése, sőt hiánya zuditotta az ártatlan népekre is e rettenetes viharokat. A tekintély megvetése okozta, hogy ime az emberiség sorsa, üdve a nyers erőre, tömegre és a fegyverekre van bízva. És az a balga hit, hogy az emberi tevékenység és haladás egyedüli czélja: az anyagi jólét és az uralomra vágyás kielégítése.

Ha a szellem harcának ilyen törekvései ellen vennők fel a küzdelmet: a békeség visszazállna a népeknek lelkébe, országába, tűzhe-lyeibe.

Mert az igaz békét a Megváltó hozta e földre. És ezt a boldogító békességet Krisztus Urunk a *testvéri* szeretetnek alapjaira helyezte. Erről a szeretetről győzte meg a világot a maga példájával és tanításával.

Sose beszéltek annyit a testvériességről, mint korunkban. De sohasem vétektek annyit ellene, mint most. A kapzsiság, az önzés, a nemzeti, szellemi javak és örökségek feláldozása az anyagért: erősebben elválasztotta az emberiséget egymástól, mint a hegyek, várak és sáncok.

A mióta a társadalmi tekintélyt függetlenítették az Istentől és mindent csak az emberi észnek akarnak fentartani: azóta a szeretet, a jog és kötelesség viszonya teljesen felbomlott.

Nem gondolják-e a népek fejlődemei, hogy a nemzetek veszedelmét jelenti, pusztulását, mikor az evangéliumi tanítást eltávolítják az iskolákból.

Szerető lelkével fordul újra és újra a szent atya annak hangoztatására, hogy a jólét, a boldogság... a krisztusi szellemnek, az örök életnek munkálása nélkül e földön soha állandó és igaz nem lehet.

Vajha Istennek úgy tetszenék, hogy mint a Megváltó születésénél: úgy az ő pápaságának, főpapságának kezdetén is, mint a békét hirdető és meghozó hangok szálljanak végig a föld egész kerekiségén az ő szavai. △

A kenyér november 25 én tul nem a megszokott régi kenyér járja a világhírű buzatermő országban. A malmok és kereskedők csak keverve hozhatják a lisztet forgalomba. És nem lesz nullás liszt. A buzába árpát, a rozsba kukoriczát és burgonyát kell keverni. A pékek nem süthetnek luxus süteményeket.

Meg kell szokni a kevert kenyeret! Szakértők állítják, hogy a keverékből süített kenyér éppen olyan tápláló, sőt táplálóból lesz, mint a fehér kenyér.

Csak az ize lesz más!

Ez az iz naponkint eszünkbe juttatja — hogy háboru van. A takarékoság nagy ideje.

A kormányzat is figyelmeztetni akar ezzel a háborus kenyér ízével, hogy a takarékoságot nem csak most, de a jövőre nézve is meg lehet, meg kell tanulni. Ha a béke idején nem tanultuk meg. Sőt nagyot vétettünk a takarékoság ellen.

A magyar társadalom könnyelműen élt — a közelebbi pénzbőségek, váltóképességek és részvény mánia idejében. Még azután is. Fittyet hányt a legnagyobb és legérhetőbb pénzügyi igazságnak, hogy nem szabad többet költeni, mint amennyi a jövedelmünk.

A legutóbbi évtizedben a fényűzés oly fokot ért el, mintha az emberek versenyre keltek volna, hogy ki tud előbb tönkre menni.

Aszonyaink ruházódását már a nagyobb jövedelmű férfiak sem tudják viselni. A férfiak rendes jövedelmükkel mellékfizetés-

nek tekintették. A fő jövedelmet — spekulációktól várták. Ugy éltek, mint a szerencsejátékosok. Leányaink a kereső pályára ösztönöztek az egyszerű, polgári otthonból is. Mit ér? A kereset a fényűző ruházódásra megy.

Hát bizony ráfér a mi társadalmunkra egy kis háborus tanítás. Meg háborus izü kenyér. Ez a háborus izü kenyér szimbolum, hogy Magyarországon a nemzet ellen vét, a ki a mindennapi kenyeren nem tudja megtanulni a takarékoság erényét.

Megadjuk.

Mi deresedő férfiak többször olvastuk, tehát mintegy átéljük azt a dicső történeti pillanatot, mikor a mi édes hazánk szintén veszedelemben volt. És Kossuth Lajos pénzt kért az országgyűléstől, tehát a nemzettől a honvédség felszerelésére.

És a rendek egyhangú lelkesedéssel, a tettekkel egyenlő erejű elhatározással kiáltották fel:

— Megadjuk!

Ez a történeti pillanat ismétlődött meg most, mikor a nemzet kormányja a haza népéhez fordult. Ellenség fenyegeti hazánkat ma is. És barbár ellenség. A nemzet kormányja, miután már negyed esztendőn át tart a háboru, csak most fordult az itthonmaradtakhoz. És nem ajándékért. Nem áldozatokért. Csak kölesönért. Tehát oly szívességgért, készségeért, a mit sokszor idegenekkel szemben is — felebaráti szeretetből megteszünk. Mi pedig itt e hazában testvérek vagyunk.

És a nemzet megmozdult. Nagyobbik része testének és lelkének oda fordult a harcterek felé. A hol a mi hőseink mindent . . . vérüket és életüket . . . adják oda a nemzetnek.

És úgy értette meg a szót, mintha az ő lelkükből szállana a kérés felénk. Az oroszánoktól. A haldokló hősöknek bucsuzó ajkáról.

A harcztérről, a hol az ellenség folyton szervezkedik. Ujabb és újabb erőket visz. Rengeteg fegyvert gyárt . . . És milliárdokat eszik.

— Istennek szentelt személyek ezek — válaszoltak a mieink.

— Mivel foglalkoznak ezek a béke szüzei?

— Betegeket ápolnak; tanítanak; dicsécszenek a mi szolgálóink.

— Hát miért nem futottak el ők is, kíváncsiskodott egyik kozák. Hiszen az egész város elszaladt . . .

— Hja, ezek a jó lelkek — válaszolták a mieink — egészen a jó Istenre bízzák sorsukat. Az orvos urak is elmenekültek. Ezek a jó lelkek, az apácák itt maradtak 370 elmebeteggel, bolonddal és sok súlyos beteggel. Nem hagyhatták magukra ezen sze encsétleneket. Megsajnálják és itt maradtak velük. Mind — egy szálíg. Csaknem ötvenen.

Mig ez a beszélgetés folyt . . . egész csapat kozák verődött már össze. Nagy csődület hallgatta a szolgálók beszédét.

— Mindjárt láttuk, hogy ezek a békeségnek szüzei lehetnek — beszélt az egyik értelmesebb altiszt. Nem is bántjuk őket egy ujjal sem . . . Sőt gondunk lesz reá, hogy mások se nyuljanak hozzájuk. Daj Bozse . . . Köszöntek . . . és elvágattak.

Délelőtt 11 óra volt. Vendégek érkeztek a kórházba. Két városi ur kíséretében bérkocsin jött az orosz törzsorvos, egy orvos és egy gyakornok. Behajtottak az udvarunkra. Lovas kozákok kísérték őket. Nagyon jól érezhették magukat, mert arcuk diadaltól sugárzott. És folyton nevetgéltek az összecsdült szolgálószemélyezetre.

A törzsorvos tudott annyit németül, hogy megértethette magát. Nem türte, akarta, hogy izraelita ember tolmácsolja szavait.

Köruttra indult a kórházban. Megtekintette az I. és második pavillont. Láthatóan tetszett neki a rend és tisztaság. Nem győzte

a nővéreket magasztalni. A sebesülteket is meglátogatta, valamint az irodát.

Most egyszerre a kórházi igazgató lakását kívánta látni; de már ekkor a nyugtalanságnak észrevehető jelei között erősen érdeklődött, hogy nincs e itt valahol bomba elrejtve. És vajjon a hegyek felől nem lepik e őket meg a mieink ágyui.

Az ezekről való beszélgetés közben, mint a szélvész rohan be az udvarra egy orosz lovastiszt. Kipirult arccal és örvendezve jelenti, hogy ismét megverték egy magyar csapatot. A csapat nagyobb részét foglyul ejtették.

— Hurrá! kiáltott fel a törzsorvos, szinte örömittasan. Hurrá!

Aztán óhaját fejezte ki, hogy a kápolnába mehessenek. Áhítattal lépett oda be. Mélyen meghajlott és vagy tíz percig imádkozott. Mire szívélyes bucsut intve — eltávozott.

A főnöknő * nővérrel d. u. 2 óra felé fáradtan jött az ebédlőbe, a hol mi egybe- gyűlve voltunk.

Érdekes, hogy az udvarra, ha az orosz katonák a nővérekkel valamit beszélni akartak, mindig előre vetették a kérdést:

— Magyarszki?

— Szesztriczka?

— Katholiczi?

Ebéd után ismét a kápolnába mentünk. * segédlelkész áldást tartott. S a mi énekünk újra és újra felhangzik. Mikor e szavakhoz értünk:

— Nagy Asszonyunk, mutasd meg, hogy nemzetünk . . . szinte elhallgattunk és elfojtott hangon végeztük be.

Kisírt szemekkel, szóltalan bolyongtunk aztán be és ki. A kozákok minduntalan betekingettek a kerítésen. Köszöntésüket fejhajrással viszonzottuk. De másként ügyet

sem vetettünk reájuk. Ők most már megszólítani sem mertek.

. . . És eljött az est. Az a esőndes szomorú alkonyat. És kezdete a zuhanó' hosszú éjszakának, melyről azt szokták hinni, hogy virradásra sohasem bontakozik ki Bizony, alig-alig szenderegünk valamieskét. Minden legkisebb zajra felriadtunk. Milyen is a fántázia a nagy, hosszú, néma éjszakában. Kályhánk, mely máskor olyan meleg barátunk, most folytonosan nyugtalanított. Mintha a léghuzam is az ellenség mellé szegődött volna. Erősebben lélegzett, mint máskor. Szabadabban nyargalt a szél benne. S aszerint, a mint birta a nyargalást, hol gyöngébb, hol fájdalmas, fenyegető hangon dudorázott. Mi azt képzeltük, hogy talán elhullott vitézeinknek lelke tér vissza és viaskodik még most is az ellenséggel. Imádkoztunk.

Éjjel pedig elmult, mikor kissé mélyebben elszenderedtünk. De kora hajnalban már ablakunk alatt vágató kozák lovas csapatok lármája ébresztett fel. Gyorsan felöltözködünk és a kápolnába sietünk. A házban nagy csend, — nyugalom. És a régi rend.

Reggeli után érdeklődtünk, hogy merre, hova vágattak a lovas kozákok kora hajnali órában.

Mondotta szolga személyzetünk, hogy a városban, az itthon maradt csöcselék, ruthének és vagyontalan zsidók gazdátlan házakat törnek fel és raboltak. Ezekre lövöldöztek az örök. És jól megkergették őket. De nemesak a városban, hanem főleg Szla tinán történtek ilyen dolgok. Csakhogy ott a kozákokkal gyűlt meg a bajuk. Bocskón is rémes tetteket vittek végbe. Sőt asszonyokat és leányokat is bántalmaztak. A gyárigazgató kastélyába is behatoltak, a butorokat összevagdosták. Még a zongorának sem kegyelmeztek, összevágták és berondították.

Megadjuk! . . . Kiáltotta a mi nemzedékünk is. Kényszerítés nélkül. Egy szívvel és lélekkel. Füllérrel és koronákkal, milliókkel és ezrekkel.

És támadnak jelenetek, a mik a győzelemnek, az élet diadalmas érzéseinek pirjába borítja a magyar nemzet arcát.

A gyermekek kiüritik perselyüket és hadikölesönt jegyeznek. A diákok összeadják kiflipénzüket. A pénztejen senki — megfeszíti izmait, hogy a minimális összeget előteremthesse. Cselédek a postatakarékban gyűjtött koronákat viszik a bankokba. A papság példával jár elől. A pénzintézetek, üzletemberek százazreket, milliókát adnak a hazának, mert jó kamatot hoz a hitelezésük. A katolikus egyház és felekezeti hitközségük oda adják féltékenyen őrzött tókéiket.

— **Megadjuk!** . . . mondták; és ezek meg is adták . . . úgy, a mint elhatározták.

És a kik meg is adták és nemesak mondták . . . az a nemzet. Ezek teszik a magyar társadalomnak legfelsőbb osztályát. Ezek nem csak a nemzet testének, lelkének is tagjai.

*

Mert a lilomnak is van árnyéka. A nagy, közös tettek nyomában is ott kell lennie a közönynek, az önzésnek. Főleg most, mikor még ez a nagy tanítómester: a háború sem birta kitanítani a . . . kalmár, az uzsora pókjait.

A hadi kölesön eszméjét diadallal vitte sikerre a nemzet. Teherpróbáját, anyagi és erkölcsi erejének hatalmát azzal az óriási erővel mutatja meg itthon, a mivel hőseink karja az ellenséget kezeli.

De miként azok közt is sokan tétlenségben vannak, a kiknek ott kellene lenniök a harcztéren: úgy ebből a pénzmozgósítástól is sokan hiányzanak még. Vagy észak éppen tessék-lássék módon veszik ki részüket e szent kötelességből.

Kik és hogyan? — azt most nem vesszük számba. Egyetlen egy szót sem írunk — egyesekről. Még a mi pénzintézeteink egy néhányáról sem. Pedig módunkban van.

De nyíltan és határozottan konstatáljuk a köztudat itéletét, hogy a pénzintézetek közt intézetek akadtak, melyek — hogy egy fővárosi és nem is pénzintézet ellenes újság írja — „mindenfélre módon megnehezítik, hogy a betétekből nagyobb összegeket vonjanak el az üzletfelek a nemzeti kölcsönre való jegyzés céljaira“. Sőt egyenesen lebeszéltek a jegyzésről.

Megjegyezzük. Jól megjegyezzük mi szatmáriak is. A pénzintézetek egy része már is sok rovásra adott okot, alkalmat. Vigyázzanak, ne feledjék az urak, hogy a pénzintézeteknek a legnagyobb tőkéje: a közönség bizalma. Azokan a kis könyvecskéknek sulya.

*

Kétségtelen, hogy az eredmény megóriásibb volt volna, ha több idő van a népnek előkészítésére.

Az 50 koronás, a 10 koronás jegyzések milliói vannak még a népnek kasszájában. Szunnyadnak, mint a nemes érczek a bányákban, melyeket jó megmunkálással kincsek birodalmává lehet tenni.

Am így is sikert, diadalt arattunk. Erőpróbánkat megbámulhatja ellenség és jó barát egyaránt. A nemzet megadta . . . a mit a haza kért. De nem adta meg teljesen *Ha kell . . . megadjuk.*

A szellemes francia gyalogos. A Lille mellett lefolyt harcokban néhány német lovas elfogott egy francia gyalogost. Az elfogás úgy történt, hogy az egyik lovas az ut mentén ráakadt a hatalmas termetű és a rendszernél jóval erősebb francziára, a ki a legesekélyebb ellenállást sem fejtette ki és a mint megpillantotta a német katonát, azonnal feltartotta a kezét. Miután a parancsnokság elé kísérték és kihallgatták, kiderült a szokatlanul egyszerű elfogás oka. Az óriási francia ugyanis, mikor megkérdezték, hogy miért nem tanusított semmi ellenállást, így felelt:

— Inkább vagyok öt perezig gyáva, mint egész életemben halott!

A pápáról, XV. Benedek pápa egyik sógorója a következőket mesélte az új pápáról egy újság tudósítójának:

— Giacomo sógorom alig volt tizenkét éves, amikor egy szép napon nagy komolyan így szólt atyjához: Papa, kérlek én pap akarok lenni. Edesatyja röviden csak ennyit felelt: Van még időnk efelől gondolkodni, tedd le előbb a doctoratust, azután majd beszélünk a dologról. Giacomo meghajította fejét és addig a napig, amilyen a genuai egyetemen a jogi doctoratus letette, egy szót sem szólt a dologról. Ekkor azonban emlékeztette atyját a nyolcz év előtt tett ígéreterre. Edesatyja ekkor megengedte neki, hogy a római Capranica kollegiumba menjen, ahol később pappá szentelték.

A háború.

A kaukázusi 2-ik kozákezed Aknaszlatinán.

Naplójegyzetek.*)

Irta: BOSCHETTI ANDOR rk. plebános.

1914. szeptember 30. A rémület kezd urrá lenni a nép fölött. Kőrösmező felől rossz hírek jönnek. Aknaszlatináról kétségbeesetten százalódni menekülnek az emberek.

Október 1. A rémület fokmérője a maximumon. Az ellenség Rahón van már. A vasuti állomásnál ürületes a tolongás. Podgyászok ezrei hevernek az utca sarában. Ellenség közeledik éjjel fél 12 órakor az összes hivatalok a pénzkészletükkel felsőbb rendeltre menekülnek. Csendőrség az ellenséges haderő elébe vonul.

Október 2. A vasuti állomásnál tapasztalható kétségbeesett menekülés jellemzésére gyöngé az emberi szó. Sokan a rémülettől beszélni nem tudnak. Asszonyok, gyermekek teher szállító kocsikban összezsúfolva ájuldoznak. Száz lakás közül átlag 98-nak a rolettája leeresztve, lakói elmenekültek. Délutánra Aknaszlatinat teljesen kihalt világ. A még itt maradt nép sirva kérde, hogy mit tegyen? Mindenkinek azt ajánlom, hogy maradjon nyugodtan otthonában. Istenbe vesse minden bizodalját. Sokan nem tudnak megnyugodni s komoly intéseim ellenére is sötét este kis batyval gyalog menekülnek. Mások a földalatti bányákba és sötét, vizes tárnákba menekülnek. Községem házaiban számitásom szerint e nap estéjén már nincsen több 120—140 embernél az asszonyokkal és gyermekekkel együtt. Egész éjszaka ébren vagyok, mert minden perczen menekülők kopogtatnak s kéri tanácsaimat.

Október 3. Reggel Máramarosszigetre megyek élelmi szereket vásárolni, mert Aknaszlatinán már semmi sem kapható. Midőn fél 10 órakor Máramarossziget főterére érkezem, épp szembe találkozom egy 9 tagú kozák lovas előőrssel. Egy vad tekintetű altiszt vezetése alatt egymástól körülbelül 200—200 lépés távolságra kettesével lovagolnak lövésre készen tartott fegyverekkel. Midőn közelemben elhaladnak, a kozák altiszt megállítja lovát s fürkésző szemekkel sokáig néz reám. Nyilván a reverendám és borotvált arczom keltette fel érdeklődését. En is megállok, várva az elkövetkezendőket, de a kozák csakhamar szó nélkül tovább lovagol. Máramarossziget főterén ekkor uines több 15—20 embernél s 3 üzlet van nyitva. Bevásárlásomat elvégezvén haza felé indulok, ekkor látom, hogy a kozákok fegyvert fognak egy a vármegyeházánál kibukkanó csupán karddal felszerelt ulánus katonákra. Az ulánus természetesen megadja magát, mire a kozákok letartóztatják. Midőn a szlatinai hidhoz érek, Kabolacsárda felől erős tüzelést hallok, ott nyilván összeütközés van az orosz előőrsek s a mi visszavonuló katonáink között. Tizenkét órakor edesatyámmal együtt leülünk ebédni. 1/4 1 órakor néhány hívem rohan be hozzám s jelenti, hogy Faluszlatina felől erős lovas és orosz tüzéresapatok közelednek.

*) Ezek a feljegyzések történelmi értékek. Szemtanának lelkiismeretes átélései, melyek a Máramarosba betört kozákezed kalandjának szinte középpontjába enged belátni. A lapunkban közlött két napló ugyszólván kiigézősíti egymást. Szork.

Kovács Ferencz jegyző és én a szent kereszt és fehérszázló oltama alatt vagy 10—15 emberrel eléjük megyünk Lajosbánya felé. Mire oda érünk az ellenség már a Lajosbánya előtti téren áll délután fél 1 órakor. Hatalmas kozák lovas és tüzéresapatok vonulnak el előttünk, lehetnek vagy kétezen; a kereszt előtt tisztelegtek. Erőteljes magas emberek, nagy báránybőr kucsmát, terjedelmes fekete daróczköpenyeget viselnek, mely lovukat is betakarja, fegyverzetük öt lövetű ismétlő puskából, hat lövetű revolverből, széles görbe kardból s egy handzsár szerű hatalmas késből áll. Lovaik közép termetű, sovány de gyors járásu erős állatok. A kozákok mindjárt a község elején leszállnak lovaikról, ki döntik a környékbéli kerítéseket s lovaikkal előzönlök a kerteket. Egészségügyi csapatuk két orvossal, táborigonyhájuk s élelem szállító kocsitáboruk a Lajosfürdőben helyezkedik el, tüzérségök 8 ágyuval a Lajosbánya előtt levő mezőn marad. Délután 2 órakor a parancsnokoló ezredes segédtszije elhozza községünknek összegyűjtött fegyvereit, tőlem is 4 drb. kitűnő fegyverem kerül az oroszok kezébe. Négy óra tájban tolmács utján az utczára hivat három kozák kapitány. Kijelentik, hogy nálam „akarnak“ megszállni. Csakhamar el is helyezkednek 5 kozák katonával s 9 lóval együtt. A három kapitány neve: Nikolaj Plotnikoff, Michael Wodobschin Alexandrovich Bogodrusik. Erőteljes erős emberek mindnyájan, különösen szép sugártermetű, csupa izom ember a 32 esztendő Wodobschin kapitány, ki németül is tud valamit, én tehát vele társalgok, ő pedig tolmácsolja szavaimat társainak. Nagyon élvezik a meleg szobát s mihelyest sötétetni kezd vacsorát kérnek, szárnyas sültet és gyümölcsöt, majd egyikük orosz módra kitűnő teát készít s engem is megkínál. Vacsora után nagyon dicsézőleg beszélnek az orosz katonaság kiváló voltáról. A ezárnak eddig hét millió katonája van a harcztéren, de még nagyon sok van fegyveres készenlétben is. Az orosz katonák rendkívül engedelmes és önfeláldozó. Delatintól Máramarosszigetig 8 tisztjük és sok katonájuk esett el, de ez nem fogja őket megakadályozni abban, hogy Budapestre „zeneszóval“ be ne vonuljanak. Ők katonák s csak katonák ellen harcolnak, békés polgárokat nem bántanak, nem kegyetlenkednek, mert ők is keresztény emberek, mondja Wodobschin kapitány s kigombolja zubonyát s ingét: ezüstből készült Krisztus képet visel a szive fölött. A mi katonáinkról szólván, elismerőleg emlékeznek meg a magyar huszárok kiváló vitézségéről. Majd az oroszországi állapotokról beszélnek, természetesen nagyon dicsézőleg s különösen kiemelik az olesó megélhetési viszonyokat; a Kaukázusban egy kiló lisztnek 12 fillér az ára. Nyolcz óra után nagyon fáradtak lévén, nyugalomra térnek. Éjszakára egyáltalában semmi biztonsági intézkedéseket nem tesznek, fegyvereiket nyugodtan lerakják, hálószobáiknak ajtóit be sem csukják.

Október 4. Reggel 8 órakor egy kozák főhadnagy jön hozzám s a parancsnok megbízásából kérdezi, hogy hány órakor lesz a sz. mise, mert az orosz tisztikar részt „akar“ venni rajta. Fél 10 órára jelzem a sz. mise idejét, mire a főhadnagy eltávozik. A jelzett időben az orosz tisztiek tényleg pontosan megjelennek a templomunkban s elfoglalják a két első padot, a templom előtt pedig fegyveres kozáksereg áll. — Szomorú vasárnap. Szegény remegő hiveim közül alig mer 10 12 részt venni a sz. misén. Szemeim a hazafiai bánat s aggodalom könnyeivel telnek el, midőn az ellenséges haderő tisztjeinek jelenlétében imádkozom áldott fenséges királyunknak hosszú életéért, dicsőséges uralkodásáért s szeretett hazánkunk boldogságáért. Sz. mise után ugyanazon kozák főhadnagy tudomásomra hozza, hogy ma délután 3 órakor az ezredes szállásán tartandó tisztibéden Szijártó gyógyszerész és Kovács jegyzővel együtt „feltétlenül meg kell jelennem.“ Az ebéd miatt majdnem bajba kerülök. Megfeledkeztem arról, hogy az oroszok órája épp 60 perccel jár előbbre a mienknél s még 3/4 3 óra tájban nyugodtan olvasgatok otthon, midőn a kozák főhadnagy dühösen ront be hozzám s izgatottan kiabálja, hogy „azonnal

menjek az ebédre, mert a parancsnok nem vár tovább egy perozig sem. Gyorsan elmegegyek s megmagyarázom késésem okát, mire a parancsnok megnyugszik. Az ebédén a tábornok, az ezredes, s 25 kozák és tüzértiszt vesz részt. Mindnyájan teljes fegyverzetükben ülnek az asztalnál. Az előszobában a kozákokból alakult fuvózenekar játszik. Keserű nekem e pompás ebédnek minden falatja, de ennem kell, mert a mellettem ülő ezredes figyelemmel kíséri minden mozdulatomat s valósággal kényszerít az evésre. Mikor pezsgőt bontanak, az ezredes a tisztikar nevében felkösönti a tábornokot. Majd a tábornok emel poharat a „nagy“ czárért, az oroszfegyverek dicsőségeért s a tisztikarért. Minden felkösöntőt ülve kezdenek s a vége felé áll fel csak a szónok, s beszédét „urrá“-val fejezi be, mire az összes tiszték nagy kardcsörgetéssel ugranak fel s harsány hangon háromszor „urrát“ kiáltanak. Zenekaruk előadja az orosz himnusz, mindnyájan felállanak s könnyes szemmel lelkesen éneklük végig. Az egész ebéd alatt folyton hangoztatják az oroszfegyverek dicsőségét úgy veszem ki beszédükből, hogy Delatin felől erős orosz csapatokat várnak s ezekkel megerősödvé akarnak menni Budapestre, illetőleg Belgrádba. Velünk az igazságos Isten, nem fog nektek sikerülni, gondoltam magamban. Ebéd vége felé két fiatal kozák hadnagy eljárja az igen változatos, festői mozdulatokkal gazdag kaukázusi kozáktáncot. Majd a tábornok felszólítására egy tüzérhadnagy a zongorához ül s hatalmas bariton hangjával bánatos orosz dalokat ad elő. A tábornok halkán beszélget az ezredessel, sűrűn emlegeti Máramarosziget, Szatmár, Debreczen és Budapest nevét. Közben kihivatnak az udvarra, 10—15 összeverődött szegény hivem sirva panaszkodik, hogy községünknek külső utcáiban a kozákok rettenetesen garázdálkodnak, lopnak, rabolnak, a nőekkel szemben erőszakoskodnak. Azonnal a mellettem ülő ezredes elé terjesztem súlyos természetű panaszkodást, ki nem valami szives hangon ígér orvoslást. Öt óra tájban a tábornok feláll, elköszön s tiszti kíséretével együtt, fegyveres kozákoktól körülvéve hat kocsin Máramaroszigetre megy. Csakhamar elbueszom én is, szomorú gondoktól eltelve ballagok haza szakadó őszi esőben. Vacsorára nem tudok húst bapni, mert községünk minden készlete elfogyott. Megmondom ezt Wodobschin kapitánynak, mire ő egy czédulára néhány sort irt s átadja egy fegyveres kozáknak. Egy óra múlva visszajön a kozák egy hatalmas párolgó marhacombbal. Ékezés közben a tiszték elmondják, hogy minden kozák földet kap az államtól. Ennek fejében 26 éves koráig folyton, mint fegyveres katona szolgál s csak a mezei munka idejére kap egy kis szabadságot. Huszonhat éves korában megnősül s gazdaságával foglalkozik, de minden évben két hónapi fegyvergyakorlatra kell bevonulnia, háboru esetén pedig minden külön felszólítás nélkül fegyvert kell fognia. A ló minden kozáknak sajátja, fegyverzetét az államtól kapja.

Október 5. Rettenetes éjszaka, szegény maroknyi népem egész hajnalig kétségbeesett siránsozással keres oltalmat nálam. A kozákok gyalázatos módon erőszakoskodnak s garázdálkodnak. A csüggedő férfiakat bátorítom, a védtelen nők részére menedékhelyről gondoskodom. Reggel férfias nyíltsággal teszek panaszt az ezredesnek. Alig hallgat meg, mert összes tisztjeivel Máramaroszigetre megy, a hol a tábornoknál katonai tanácskozás lesz. A nálam lakó három kapitány is oda megy. Délután négy óra tájban jönnek vissza. Ekkor érdekes jelenetnek vagyok a szemtanúja. Wodobschin kapitány a faluszlatinai határban észreveszi, hogy egy kopott ruházatu, züllött külsejű férfi három kozákokot vezet egy házba, a melynek lakói elmenekültek, hogy ott fosztogassanak. A kapitány utánuk megy, a kozákokat kegyetlenül megkorbácsolja, majd a kozákok vezetőjéről tépi le felső ruháját s a három kozákkal körülbelül ötven kancsukát méret rá. A jeles férfi e példás büntetés után a kerteken át ordítva menekül a tisztai hid felé. Este felé az oroszok előőrsei úgy látszik értesülnek a mi katonáinknak közeledéséről, mert a va-

csoránál a kapitányok sűrűn emlegetik Apsa nevét, s hét óra tájban egy körülbelül 70—80 kozáklóvasból álló erős előőrs csapat indul Apsa felé. Este nyolcz óra tájban a három kapitány visszavonul, de még 10 óra után is beszélgetnek. Valami nagy veszedelemnek a közeledését érzik. Hála neked Ur Isten, hogy idáig eljutottunk, segítsd győzelemre a mi fiainkat!

Október 6. Éjjel 2 órakor Plottnikoff kapitányt egy fegyveres kozák kelti fel, s írásos parancsot kézbesít neki. A kapitány gyorsan felöltözködik, lóra ül, s hajnali négy órakor már 4—500 kozákból álló csapat élén lovagol Apsa felé. Dél előtt 11 órakor Wodobschin és Bogodrusik kapitányok is lóra ülnek s csapataikhoz vágatnak. Dél tájban az egész máramarosi és aknaszlatinai orosz haderő a falu és aknaszlatinai határokon készenlétben áll. Ablakom előtt vonulnak fel az orosz tüzérek 4 ágyut a Kunigunda; 2 ágyut a Ferencz sóbánya tisztásán, 2 ágyut a Csetatye nevű magaslaton állítanak fel, a többi ágyuk a faluszlatinai mezőn készenlétben vannak. Délután fél 1 órakor dördül el az első orosz ágyu, azután szakadatlanul bömbölnek a többiek is, a hegyek visszaverik menyörgésszerű szavukat, lakásomon az ajtók ablakok állandóan rezegnek. A közelebb fekvő házak vakolata pattog le a rettenetes légnomástól. A mi katonáink az apszai és az aknaszlatinai erdőknek védelme alatt nyomulnak előre, s irtózatosságot adnak a lovaikról leszálló s feljőők közeledő kozák csapatokra, az orosz tüzérek pedig rettenetes srappel tüzrel igyekeznek szétrobbantani a mi katonáink csatárláncait. Egy óra tájban jön lóháton az orosz tábornok tisztikarával együtt. Két fegyveres kozákkal elvéteti tőlem a templom kulcsát, néhány tiszt társaságában felmegy a toronyba, s onnan távesővel nézi a harc menetét. Rendeleteit papírlapokra írja s lehajigálja a toronyból, lenn lovas küldönczök szedik fel és vágatva viszik a harezoló kozák és tüzércsapatokhoz. Az ágyuk pedig bömbölnek, a fegyverek ropognak szüntelen, a háboru véres madara vijjog szegény községünk fölött. $\frac{3}{4}$ óra tájban egy manlicher golyó repül be a plebánia egyik ablakán. Oly örömmel fogadom e gyilkos kis jószágot, mint egykor Noé a rettenetes vízözön után a békeség fehér galambját. Hisz a mi katonánk lőtte ki, tehát közelednek, Uram segítse őket. Négy órakor a mi katonáinknak tüzelése már beéri az orosz tüzérség állását, ekkor a tábornok parancsot ad a visszavonulásra, az ágyuk elnémulnak, a tüzérség esendben megy vissza ablakaim előtt. Lassanként a kozákok is visszavonulnak, egy sebesült ló az utcán rogy össze, a kozák leugrik róla, lekapja nyergét, vállára veti s tovább megy. Fél öt órakor a tábornok is lovára ül ablakom előtt s kíséretével együtt távozik. Öt óra után már nincsen orosz katona Aknaszlatinán. Kimegyek az utcára, de csakhamar vissza kell térnem, mert még mindig füttyölnek a manlicher golyók. Vacsorát készítették, jó szívet várok rá magyar katonákat, de a mi fiaink nem jönnek, lassan reánk borul a sötét esős őszi éjszaka.

Október 7. Reggel nyolcz óra tájban szakadó esőben egy magyar káplár vezetése alatt 10 tagu előőrsünk kikémeleli Aknaszlatinát. Egy fél óra múlva jön már vagy 2000 katonánk. A magyar szív minden melegével köszöntjük őket, oda adjuk utolsó darab kenyereinket is nekik. Aztán megyünk a sebesültekért, s kórházunkba hozzuk őket. 17 súlyos sebesült van, kettő gyónni óhajt, meggyónatom őket egy; csakhamar meg is hal, négy halott is van még, erted haltak meg én édes magyar hazám!

Háborus hírek. Belgiumot éhínség fenyegeti. — 110.400 angol katona és 8500 angol paripa lett harcztéren eddig a francia csatatereken. Az angol alsóház ülésén Asquith miniszterelnök ennyit vallott be. Ez a szám azonban, noha borzalmasan nagy, bizonyára szépitve van, mert tudjuk, hogy a németek dühe Belgiumban is, Észak-Francoországra is az angolok ellen viharzott. Am még Asquith bevallása szerint is a kon-

tinensre rakott angol seregnek több mint egyharmada pusztult el; a Times épp a napokban írta egy feltűnő vezércikkében, hogy Anglia eddig 300.000 katonával segítette a francziákat, s nincs tovább. — A czár kijelentette, hogy csak akkor fog békét kötni, mikor ellenségeit végkép legyőzte és így az ősök által reá hagyott kérdést — a muszka világ uralmát megoldotta. Fog ő, az atyuska előbb is. — Nincs orosz Zemplénben. Sem a Szepességben. Harezok sem voltak. Az oroszok betöréséről szó sem lehet. A Kárpátokat csapataink hatalmasan megszállották. — Szerbiában még 100 ezer harezos van. A mi hadseregünk háromszázezer főből áll. — Az ostromolt Przemyslről is érkezett hivatalos jelentés. A vár vitéz védőseregével nagyszerűen állja az ostromot és az oroszoknak azt a kíséreltet, hogy erősebb biztosító csapatokat vigyen közelebb a vár déli arezvonálahoz, visszaverték és az ellenségnek súlyos veszteségeket okoztak. A három hetes erős ostrom után Przemysl változatlan erővel tartja magát és az orosz hivatalos jelentések is elismerik a hős védőseregről, hogy élénk tevékenységet fejt ki

Megint a vész hírek. Okulásul elmondjuk a következő esetet: Egy hadbavonulról a sebesülten visszatért sógor, koma és ismerősök egyhangulag kijelentették, hogy elesett. És ime teltek multak a napok, amikor egyszer csak levelet kap az állítólag elesett gyászoló feleség magától az urától, amelyben írja, hogy súlyos sebéből felgyógyult, Moszkvában van orosz fogságban! Ime itt a szemtanuk tévedtek! Mennyivel inkább tévedhetnek tehát azok, akik csak hallomásból beszélnek! Legyünk tehát óvatosak a hírekkel és a híresztelőkkel szemben!

Szlávok és magyarok. Hogy a muszka mily különbséget tettek a magyar és szláv lakossággal egy szavahihető tudósítás így ír — a különbségről a muszkanak Máramarosban való tartózkodása kapcsán:

Mindenképen nagy a különbség a magyar és a nem magyar, vagy helyesebben a nemzeti érzésű s az áruló között. Mutatóul egy ilyen különbségtételt. Többeket elfogtak az orosz katonák. Itélet-hozatalra a parancsnok elé vezették őket.

Szlávok és magyarok álljanak külön! Megtörténik.

— Szlávok jöttek velünk, vagy itt maradtok és akkor elmehettek; magyarok tartásotok fel a két kezeteiket.

Megteszik. Sorba állítják őket s velük szemben fegyveres orosz katonákat. Vigyázz! Sortüz és az elfogottaknak át van löve mind a két keze feje. Most már elmehetnek.

Takarékoskodjunk! Egy statisztikus kimutatta, hogy nálunk a háztartásokban igen nagy pazarlás folyik. Az ételek nagy része a tányéron marad és felhasználatlanul kerül a csatornába. Kimutatja a statisztikus azt is, hogy nálunk az emberek sokkal többet fogyasztanak, mint amennyi az egészséges életmód mellett szükséges. Bizonyos, hogy most, háboru esetén a közönség maga reájön arra, hol és mint lehet takarékoskodni, de az is bizonyos, hogy ez az intelme inkább a városi, mint a falusi fogyasztó közönségre vonatkozik!

Egy belga apa magyar utódai.

Kedves levél érkezett a honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatalához, mely a harcztéren küzdő katonáknak meleg ruhákat gyűjt. A levél, melynek aláírása adja meg különös érdekességét, szóról-szóra a következő:

„Időnk, ami a sebesültek ápolásán kívül megmarad, 12 magyar katonának téli holmik készítésével töltöttük. Minden kötött szem egy sóhaj, egy ima volt a magyar fegyverek győzelméért. Adja a mindenható, hogy úgy legyen! — Ózd, 1914. október 29. Egy belga apának lelkes magyar utódai.“

Ne feledkezünk meg a harcztéren küzdő és a kórházainkban szenvedő sebesült katonáink karácsonyjáról.

Milyen termés ígérkezik jövőre?

A háboruba vonult rengeteg gazda eltávozásából nagyon sokan szomorú jövőt jósoltak. Lépten-nyomon hallhattuk a panaszt, hogy oda a dolgos kéz, nincs aki művelje a földet s silány lesz a termés. Igaz ugyan, hogy sok munkáskéz és a java oda van. Ott van a harcmezőn a nemzet virága, de idehaza van még a törzs. A 40 től feljebb idehaza van még mindenki. Idehaza vannak az izmos 18 éves legények és idehaza vannak a gondos és gyorskezü asszonyok. Hogy mit jelent az asszony munkája, azt csak most látjuk maga mivoltában.

Az országnak legtöbb helyén be van fejezve az őszi vetés. Vármegyékben a normális vetés 75 százaléka készen, mint tudósítónk jelenti. Ez a valóság pedig a múlt évi vetés arányához képest csudálatos. Tudósítónk jelentése szerint az elmúlt szép napokat ugyancsak kibaszta az asszonyok és az idehaza maradt férfiak meg a gyermekek. Ahol máskor izmos férfiak tartották az eke szarvát, most gyermekek és asszonyok voltak ott. És ezek a hangyaszorgalmu emberek bevetettek annyi földet, amennyit rendes körülmények között más években is beakartak vetni. Sőt, az idén sokkal jobban igyekeztek a vetéssel, amint csak tehettek, azonnal felszántották a földet és bevetették az életadó magot. Sőt a korai vetéseket, melyekben az egér és poczok kárt tett, pótolták is.

Ma a határok gyönyörű zöld pázsitja pompázik mindenfelé. Ertesülésünk szerint az ide vetés már nemcsak ki is kelt, de oly szép, hogy öröm rá nézni. Sűrű az őszi kikelet mindenfelé. A buza a legtöbb helyen oly nagy, hogy a nyul elbujik benne. A gazdák állítása szerint ez a vetés már kibírja a legnagyobb fagyot is. Az eddigi kilátások szerint, ha valami természeti csapás nem következik be, a jövő évi termés oly gazdag lesz, hogy olyan nem volt az utolsó tíz év alatt.

Ne sirj lengyel.

Ne sirj lengyel, lesz még újra Lengyelország:
Fegyvereink nemsokára visszahozzák...
Apáidnak vére nem hullott hiába;
Felderül a hajnal nagy Lengyelországra...

Szenvedéseidnek vége szakad, vége.
Szabadulás utja fakad majd helyébe...
Könnyeidnek nyomán virágok féselnék...
Virágai boldog, szabad kikeletnek...

„És Isten, ki Lengyelhont olyan sok éven“
Rabsága alatt is megtartá kegyében:
Elküldi mostan is az áldását rátok,
S megtartja szabadnak nagy Lengyelországot.

Pór Nándor.

A Vörös Kereszt.

Mikor az irgalmas nénikék kolostorának homlokzatára először tüzték ki a vöröskeresztes fehér zászlót: talán egy szuró sejtés, egy hevesebb szivdobbanás jelezte ennek a jelvénynek mélységes jelentőségét.

Azóta! Edes jó Istenem, de azóta...

Ezreknek és ezreknek vált érthetővé az a sejtélem. Ez a pillanatnyi szurás a szivekben... a fájdalmak törévé és a hazafias áldozatoknak megnyugtató jelvényévé lett.

Azóta ismertté, népszerűvé, reményekké, vigasztalásokká és a vad viharoknak közepette is a kulturának, a szeretnek, az irgalomnak oltalmazó, védő paizsául szolgál.

A kereszt azon a békességnek fehér zászlóján olyan egyesület jelvénye, mely a ke-

resztény szeretet és irgalmasságot hirdeti és gyakorolja.

Mert a kereszt Jézus Krisztusnak jelvénye. Ezt a keresztet az ő kiemelt vére szentelte meg és e kereszt lett az emberiség válsága.

Ezt a dicső jelvényt tüzte fehér zászlójára a Vörös Kereszt Egylet. És hordozza hatalmasabb, világgraszolóbb gondolatokkal, érzésekkel és tevékenységgel, mint a milyen gondolat van kifejezve a piramisokban. A melyek muló hatalmasoknak gögjét és emlékének megőrkítését erőltetik a világra.

A kereszt jelvénye előtt elnémul a gőg. Visszatáncorodik a vad, a vérszomjas boszszúvágy. A fegyverek, a gyilkos ágyuk pusztító hatalma. Vagy kik — még e kereszt jelvényt sem értik és tisztelik: az emberiség felháborodását és megtorlására számíthatnak.

Ott, a hol e jelvény oltalma alatt egyforma szeretettel veszik gondjaikba az ellenséget úgy, mint a maguk hőseit... ott a kereszt üli diadalát, melyről Krisztus utolsó szavai is az ellenség szeretetét hirdették.

A kereszt tanából vette tehát az egylet a legnemesebb erényt: a könyörületességet. A múlt századnak ez a nagy gondolata is a keresztnek tövéből sarjadzott.

Egy világhírű író mondja, hogy a nő — a kereszt hitére, vallására születik. Ugy is van!

Egész lénye. vissza sugározza a női gyöngédségnek, a panasztalan fájdalomnak, önfeláldozásnak, anyai hivatásnak, éjjeket virasztó hősiességnek eszményképét: a kereszt tövében álló fájdalom anyjának, a bold. szüz Máriának eszményi lényét.

És ime ennek a nemes intézménynek, a Vörös Keresztnek is legüldösőbb, eszményibb apostolai a nők. E jelvény alatt érvényesülhetnek a leggyönyörűbb női erények, gyöngédségek, hősi önfeláldozások. A melyek letörlik az izzó homlok verejtékét. Hűsítő nyujtva a lábzan kieserepedett ajkaknak. Bekötözik a fájdalmas sebeket. Vigasztalást, erőt öntenek a csüggedt lelkekbe.

Ezt az apostolkodást csak a kereszt szellemében, hitével, tisztaságával és önfeláldozásával lehet teljesíteni.

Azért jól írja egy nagy emberbarát...

— A ki nem visz vereskeresztes kórházainkba hitet, önzetlenséget, tiszta lelket, szándékot és önfeláldozó akaratot — irjátok ezt a kórházak homlokzatára — az ne tegye be lábát ide. Vagy azonnal pusztujon onnan...

Üdvözölve legyen tehát e nagy alkotás, melyet most millió és millió nagy feladatának gyakorlatában ismer meg a magyar nép. És a mi városunk is. Legyünk büszkéek arra, hogy a mi fehér vereskeresztes zászlónk alatt csak hivatott és igaz lelkek teljesíthetik szent feladatukat.

Egyházmegyei hírek.

A batizi templom szentelése. Vasárnap november 22-én ment végbe a batizi templom szentelése, melyet maga főpásztorunk végzett Benkő és Jordán kanonokok, Dr. Kovács Gyula az udvari papság és a lázárii lelkész segédkezésével. A batizi hívek régi kívánsága teljesedett, mikor új templomuk felépült nagy részt a hívek éveken át tartott gyűjtéséből, adományából a hitközség által felvett kölcsönpenzén. Püspökünk nemcsak fejedelmi adományával járult hozzá a templom építéséhez, hanem avval is jutalmazta a hívek áldozatkészségét, hogy ő maga szentelte fel templomukat. Szívhez szóló beszédében azt is kiállításba helyezte, hogyha buzgalmuk nem lankad külön lelkipásztort is fognak kapni. — Maga a templom aránylag csekély pénzen épült, a maga egyszerűségében is szép alkotás. Csucsives boltozattal és ablakkal, világos tágas és kényelmes belsőséggel. Az építést Benkő kanonok vezetése alatt Bottyán István építész végezte. — Éveken át tartó

munkássággal főérdemet szerzett az építés körül Vizler Mihály tanító, az egyház gondnokai, és az új lelkész, Szücs János, lázárii adminisztrátor. — A templom előtti tágas bekerített térségen a hívek díszes kőkeresztet állítottak és a jövő évben parkirozni fogják. — Papszentelés. Püspökünk házi kápolnájában f. hó 24-én és 26-án alszerpappá illetve szerpappá szentelte Pakocs Károly máramaroszigeti hitoktatót. — Nyugdíjazás. Az egyházm hatóság Krasznay Zsigmond szerednyei segédlelkészt 1915. január 1-ével nyugdíjazta.

Szerkesztői nyilatkozat. Ez év június végén a bucsuzó szerkesztő jelezte, hogy a „Heti Szemle“ szerkesztését ideiglenesen, mint az Irodalmi-kör elnöke átveszem. Ilyen minőségben vittem ez öt hónapon át a lap szellemi munkáját, bele kerülvén a szerkesztőknek is forogatos és megpróbáltatásoknak idejébe. Az Irodalmi-kör minapi ülésén azon egyhangú óhaj nyilvánult meg, hogy e lap szerkesztését — véglegesen vegyem át. Szerkesztői életemnek 29-ik évét érem, melyek közt a „Heti Szemle“ hasábjain is, mint e lap közkatónája mindenkor kivettem részemet. Talán inkább a pihenés, a zavartalan további munkálkodás gondolata győzhetett volna elhatározásomban. Talán az a hízogó érzés csábított volna el a csaknem harminczéves szerkesztői pályától, hogy megtettem kötelességemet. De még ez az érzés sem birt velem. Ugy határozotam, döntöttem lelkemben, hogy míg vallott elveimet, szerkesztői módszeremet össze tudom egyeztetni e lap hivatásával, melynek megjelölésében az alapításkor — 28 évvel ezelőtt — magam is részt vettem és a mely hivatás lényegében ma sem változott, csak bővült: engedve az Irodalmi-kör és más oldalról is megnyilvánult bizalomnak, közöhhajnak, a „Heti Szemle“ szerkesztését véglegesen elfogadom. Mihelyt azonban, inaim és jelkem erejének, éberségének és kitartásának egyetlen lankadó, alkonyra hajló sugara megérint: tüstént leteszem a szerkesztői tollat. Köszönöm a közönségnek irántam tanusított eddigi bizalmát és munkatársaimnak segítő kezét. És kérem mindezeket a jövőben is. Szatmár-Németi 1914. november 24. Bodnár Gáspár, a „Heti Szemle“ felelős szerkesztője.

Az Oltáregyesület a sebesülteknek.

Az Oltáregyesület nemes munkája czéljára, hogy a helybeli kórházakat fehérművel s a hadbavonultakat téli ruhákkal ellássa, újabban a következő adományokat kapta: Broczkó Gyuláné, Szkiva Margit 20 k, Dr. Haraszthy Béláné 6 k, Szeles Valéria 3 k, Padlinszky Józsefné 1 hósapka, öz. Bösörmenyi Józsefné 5 p. csuklómelegítő, Haraszthy Katicza 4 p. flanel-kapca, 1 hósapka, dr. Haraszthy Béláné 1 nagy prém, öz. Ambrózi Gáspárné 1 hósapka, 1 p. csuklómelegítő, Szláfokszky Viola 1 hósapka, 1 p. csuklómelegítő, árvalányok 3 p. csuklómelegítő, öz. dr. Török Istvánné 30 drb. fehérmű mosása.

Rorate... Vasárnap, advent első vasárnapja.

Az egyházi év kezdete. Az Egyház ugyanis nem a polgári év sorrendjét tartja. Előbb kezdődik, (advent első vasárnapjával) és pünkösöd utáni utolsó vasárnapjával ér véget. Ezen berendezéssel az Egyház azt czálozza, hogy híveit a természetfölötti, magasabb rendeltetésre előkészítse. Ezen négy hét alatt a hívek szemei elé állítja a megváltás magasztos tényeit tanítása, tanácsai és szertartásaival. S főleg előkészíti a lelkeket a békeségnek ünnepe, a karácsonyra. Isten az emberiséget a Megváltó megérkezésére 4000 éven át készítte elő. Ennek jelzésére, emlékére az adventi időszaknak is négy hete van, mely idő alatt az egyház mintegy átéli híveivel a természetfölötti élet utjait. Adventi időben szólalnak meg az egyház harangjai a kedves hajnali misékre... A „Roratek“-ra. A mikor felhangzik a megváltásért epedő emberiség sóhajto éneke: „Harmatozások egék a magasból“... Az idej adventi időben a magyar nemzet epedő sóhaja fog felszál-

Megjelent a Pázmány Képes Naptár. Máriapócsi Nagy Képes Naptár. Máriapócsi Kis Képes Naptár. Ára 60 fillér.

Tömeges rendelésnél készpénz ellenében darabonként 26 fillér. Portó megrendelöt terheli.

lani az egekbe. Vérének hullása nyomán, igazsága érzetében könyörög, hogy engedje a mi ügyünket győzelemre és az áldásos béke megérkezésével a nemzet lelke is újra szülessék.

Apponyi Albert gróf a hadikölcsönről így nyilatkozott:

— A hadikölcsön most már kétségtelenül — habár számszerint még meg nem állapítható — fényes sikere felér egy nyert csatával. Ismét egy csalódással lettek gazdagabbak ellenségeink, akik belső ellentétek előtérbe nyomulása mellett gazdasági összeroppanásunkra is számítottak. Amint pedig én mérleget a dolgokat, még ez a jegyzés sem utolsó szava a nemzetnek, se a szövetséges Ausztriának, Németországról nem is szólva, a pénzügyi téren. Rossz napja lesz petrográdi és londoni barátainknak, mikor a hadikölcsön sikeréről értesülnek.

Kossuth István K-tófalussi földbirtokos, vármegyei bizottsági tag m. kir. népfelkelő hadnagy nov. 23-án elhunyt.

Dr. Vajay Károly polgármesterünk kitüntetésére. Ferenc Salvator főherceg, az önkéntes egészségápolás főfelügyelője, Csekonics gróf, a Vörös Kereszt Egylet királyi biztosának előterjesztésére Dr. Vajay Károly kir. tanácsos, polgármestert, a Szatmár-Németiben létesített fertőző betegségek elleni megfigyelő-állomás vezetésére kinevezett Csaba Adorján főispán miniszteri biztos mellé, a magyar szent korona országai Vörös Kereszt Egyletének megbízottjává kinevezte. E kitüntetés azok közé tartozik, melyek munkával és önfeláldozással járnak. Polgármesterünk e munkát a többi sokoldalú elfoglaltsága és felelősségének közepette nemesen és méltóan fogja betölteni.

Halálozás. A következő gyászjelentést tettük: Alulírottak féjdalmas szívvel, de Isten szent akaratán megnyugodva tudatják, hogy a drága jó édesanya és nagymama *ö. v. Svadlena Antalné szül. Surányi Julia* áldásos életének 74-ik, özvegyiségének 19-ik évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után végelgyengülésben folyó hó 18-án este 7 órakor Debrecenben elhunyt. A kedves halott földi részei Szatmárra szállítva, folyó hó 20-án délután két órakor, a róm. kath. egyház szertartása szerint a hidontuli temetőben adattak át az anyaföldnek. Adj Uram örök nyugodalmat neki! Svadlena Józsefné szül. Tándor Mária menyecskéje. Károly és József gyermekei Krizsán Lajosné szül. Svadlena Margit és Zoltán unokái. Az elhunyt tisztos polgárnő ávtizedeken át városunkban élt munkás családi életet. Elhunytával *Surányi Károly* darai esperes plebános édes anyját vesztette el.

Uj bíró. A király Görög Miklós szatmári kir. törvényszéki jegyzőt albiróvá nevezte ki.

Nem kell kicsinyelni még a világháboru izgalmai közt sem... a városatyá-választást. A mi kis világunkban, főleg most — nem éppen utolsó kérdés, kit küld egy kerület (most pl. a IV.) a választottak közé. Mert a választóknak soha sebb, jelentősebb, értékesebb szerepük nem jut egy-egy kerületben, mint most, mikor itthon a szeretetnek és kötelességeknek harcát végezzük. Vezére, éltető lelke, áldása lehet és kell lennie a város jótékony mozgalmának, szociális jólétét czélzó munkásságnak. Mi például hisszük, hogy a *kerületünk városatyái vezető szerepet visznek az itthon maradtak családjának segítő akciójában.* Hogy tudják — ismerik kerületük szociális bajait és szükségleteit. Mi abban a véleményben vagyunk, hogy egy-egy kerületnek városatyái meglátogatják a kórházakat és ott éber figyelemmel örököndnek az élelmezés és más jelentős ügyek felett. Mi tudjuk, hogy a városatyák kerületeik lakosságát értekezletekre gyűjtik, hogy megbeszéljék és rendet csináljanak a szeretet és kötelesség munkájában; hogy ez a munka az osztóigazságnak és együttes szeretetnek mértéke szerint haladjon. Mi hisszük, hogy minden város-atyá tisztában van azzal, melyszerint a város-atyaság ma nem csak abban merül ki, hogy ujjaikat felgyűrűzzék, aranyórájuknak lánczát mellényükbe akasszák és elmenjenek a közgyűlésre. Hanem más kötelességeket is szab. Hát mi így fogjuk fel a városatyaságot és azért nem is kicsinyeljük. Most főleg nem. *Vasárnap (29-én), a IV. kerület* városatyát választ *Flontás Döme* m. kir. honvéd főhadnagy lemondott a városi bizottsági tagságáról! Ezen helyre választ a kerület bizottsági tagot. A vá-

lasztás a ref. egyház tanácstermében lesz. Választási elnök: *Pethő György*; jegyző: dr. *Papp Ottó*. A IV. kerület tevékeny, arravaló, hivatott embert küldjön városatyának.

A középponti rk. papság és a hadikölcsön. Az egyházmegyei papság mozgalmáról, melyet a hadikölcsön érdekében kifejtett, csak később adhatunk teljes, egész tudósítást. De hogy ez a mozgalom nem csak lelkes, hanem tartalmas is... azt bizonyosan tudjuk. A középponti rk. papság, illetve egyház részvételéről sem nyújthatunk teljes képet. Részint, mert többen nem kívánják részvételüket a hirlapban is jegyezni; fő dolognak tartják a hozzájárulást és sikert. Részint pedig, mert a teljes összegről szóló részletes jegyzéseket nem sikerült összeállítani. A miről tudunk a következőkben adjuk: *Megyes püspökünk* (nevére szólóra) 200,000 Koronát jegyzett. Káptalani tagok személyekre szólva 60,000 K. Káptalan a kezelése alatt álló alapokból: 250,000 K. Egyházmegyei Irodalmi Kör és Sajtó-alapnak 7,000 K. A központi papság személyek szerint való jegyzése 10,000 K.

Ismertessék meg olvasóink lapunkat másokkal is.

A Szentészék tiltakozása a galicziai orosz önkény ellen. A Szentészék — erőlyesen tiltakozott a vatikáni orosz követség-nél a galicziai ruthéneken elkövetett orosz erőszakoskodások miatt. — Két lembergi katolikus lelkész kerülő uton értesítette a Szentészéket, hogy az oroszok Lembergben a lakosságot hitük elhagyására kényszerítik. A szentészék megbízottja emiatt erőlyesen tiltakozott a római ideiglenes orosz követségen. (c)

A névtelen hős, irgalmas nővér halála. Tetszett a Mindenhatónak szeretett rendtársnőnk Sinka M. Bonfilia fogadalmas nénét életének 39. évében a paulai szent Vinczéről nevezett irgalmas nénék társaságából az 1914. évi, nov. 20-án este 7 órakor Budapesten kiszólitani, miután szent hivatásában Istennek 12 évig hűségesen szolgált. Ajánljuk lelkét ájtatos imáinkba! Szatmár-Németi, 1914. november 21. Nyugodjék békében! Az elüljáróság.

Orosz haditudósító az oroszok veszteségeiről Egy — az orosz-japán háborúból ismert haditudósító így ír az orosz hadseregről: — Ez a háboru láthatatlan elleneségeket és láthatatlan veszedelmeket hozott ránk. Minden lépés előre halált jelent nem tudom honnan. A tiszték és a közlegények számára nagyobb lett a kockázat. Már nem is törődnek azzal, hogy egy ezred haitait összeszámlálják. Elegendő ha azokat megszámolják, akik életben maradtak Ez a ma háboruja.

Vármegyénk állategészsége. A ragadós száj és körömfájás erősen terjed, az avasi járást kivéve az összes járásokban fel-lepett, ami hasított körmű állatok vásárra hajtását lehetetlenné tette. Gazdáink marháiból pénzt csinálni nem tudnak, de az élelmezésnél is nagy akadályt okoz e baj anynyira, hogy Szatmár városban is alig lehet megfelelő marhahúst kapni. A veszteség három járásban van, lépfene egyedül Nagybanán, rühkór Fülesden. Sertésvész még mindig öt járásban pusztít. Tehát van járvány bőven.

Karácsonyi számunkat el ne mulassza előre megrendelni.

A szatmári jótékony hölgyek. A szatmári nőknek jótékonyaságáról a város története fog beszélni. A hagyomány, melyet úgy jellemez nemzetünk költője, hogy száll, mint a madár ágról-ágra és az ének szájról-szájra. Mert most igazán kevesebbet irhatunk azokról a jótékony és irgalmas cselekedetekről, miket a mi asszonyaink és leányaink esendben, de annál érezhetőbben és gazdagabban véghez visznek. A mi városunkban nem ünnepek számba megy ugyan a sebesülteknek, a betegeknek fogadtatása. Hogy ugymondjuk, a mi állomásainkról nem kell fogni és türelmetlenül várni a sebesülteket, beteget. Minden napnak, minden éjszakának meg van a maga vonatja, beteg és sebesült szállítmánya. Kórházainkat ugyszólván minden városrészben, sőt utcáinkon is megtalálhatjuk a jótékonyaság. Ez a középponti helyzet nagy, hatalmas, körültekintő jótékony-

sági műveleteket kíván. *Ugyszólván részletezni is alig lehetséges.* Mert a mi nő-világunk oly tevékenységben van, hogy egyeseknek külön apostolkodása a közös munka harmóniájába olvad bele. Egyik munkateren a női kézi munkák nagy száma készül. A másikon az itthonmaradottaknak táplálásáról gondoskznak a jótékony hölgyek. A harmadik területen uzsonnával, gyöngédségre valló megvendégelésekkel keresik fel kórházainkat. A vasuti indóháznál megnyitják a sebesült katonák éttermét, a hol nappal és éjjel ebédet uzsonnát, illetőleg meleg teát kávé szalonát szolgálnak fel a vöröskereszt egyletnek tevékeny hölgyei az átutazó sebesülteknek. A szatmári jótékony nők nem a hirlapokba... a nemzet lelkébe jegyzik be nevüket.

A toronyórák ismételtelen nagy külömb-séggel járnak a vasuti órákkal szemben. Zavart okoznak úgy az iskolai, mint a polgári életben és megtévesztik az utasokat is. Hogy egy órafelügyelő, a ki ugyszólván az élet rendjét kell hogy szabályozza, hét számra nem tudja, hogy áll a zónaidő: ez már nem csak közöny, cinikus nyugalom.

Elhunyt jezsuita költő. P. Schupp Ambrus jézustársasági atya 75 éves korában Braziliában elhunyt. A megboldogult a német kath. irodalomnak igen jeles költője volt. Meséi, elbeszélései és költeményei széles körben nagy népszerűségnek örvendenek.

A pióczák. Tej kell a város lakosságának, de különösen a mi kórházainknak. Nem csuda tehát úgy-e, hogy a tej szerencsés tulajdonosai hizni, kövéredni törekcsenek. És szíjják a közönséget, szíjják a haza védelmében megsebesült, megbetegedett katonáinkat. Elértük, hogy a szatmári piacon 40 fillérért kell és lehet olykor egy liter tejet beszerezni. Azon jóllelkű urnőknek is, a kik nem a maguk családjuk részére vásárolnak, de a mi beteg katonáinknak viszik az uzsonnát. Olykor-olyankor fordul elő ez a pióczázás, mikor a városi tejárusok észreveszik, hogy a nehéz idő-járást miatt a falusi nép nem is jöhet be a városba. Hát iszen ugye nem csuda, ha ilyenkor a pióczák jót csipnek a város tejfogyasztó közönségén. Hja — háboru van! Ki kell használni a jó időt a megszűnésre. A pióczák, nem csak a háboruk idejét éljük.

Háborus estét rendez a helybeli evangélikus Egyesület városunk kórházainak karácsonyfája érdekében, Az első ilyen este nov. 30-án, hétfőn este 8 órakor lesz a város színházban.

A Kárpátok helyzetéről — ujabban november 24-én Hófer vezérőrnagy jelentése szerint (M. T. I.): a Kárpátok egyes szorosait tulerő elől kiürítettük.

„A Vasárnapi Ujság“ november 15-iki száma, mint a háboru kezdete óta minden szám, valóságos gyűjteményét adja a pompás képeknek, úgy északi, mint déli harctereinkről. nemkülömben a németek harczaiból. A hadisajtószállásra kiküldött két munkatárs Jelfi Gyula és Balogh Rudolf ezuttal is kitűnnek rendkívül szép és érdekes felvételeikkel a Przemsl előtt folyt harcokról. Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László és Galsworthy regénye, czikk a török magyar szimpatiaikról, Sigma tárczája, stb. Egyéb közlemények: A háboru napjai s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. A „Vasárnapi ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világ-krónika“ val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ ki dóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-uteza 4.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néylap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Az új kórházi barakkok. A hidontuli területen, a katonai méntelep közelében hatalmas, amerikai módszerint tervezett katonai barakk-kórház épül és nyer közelebb befejezést. A pavillonoknak egész sora emelkedik a földből. Favázás házaknak szabályos sorozata szinte egy új városrésznak képét mutatja. Az utasok, a kik az államvasuton, a Szatmár—mátészalkai vagy a hegyi vonalon érkeznek — már hetek óta láthatják a munkások százait szorgoskodni az új barakkok felépítésében. Most már csak napok kérdése ugyszólván, hogy a hatalmas kórházi barakkokat rendelkezésüknek átadják.

Az Irodalmi-körnek társadalmi szabadelőadásai a reánk következő adventi időszakban elmaradnak. És mindaddig szünetelni fognak, míg alkalmas helységek nem állhatnak rendelkezésünkre. A Czeccil egyesület nagy terme és más helyiségek is most a hadi czélokot szolgálják. Az Országos közművelődési Tanács a következő időszakra is felajánlotta segítő kezét. Legalább részben. E segítséget most megköszöntük, az előadó díjakat a nemzet nagy czéljaira felajánljuk. És igyekezni fogunk a lehetőség határai közt időt és alkalmat keresni és találni a mi társadalmi előadásunk pótlására, mikor majd eljönnek a nyugodtabb munkálkodás napjai.

Karácsonyt — a foglyoknak is! ez az óhaj, eszme pattant ki a lelkekből. Nem csudálkozunk rajta. Hiszen a magyar sebesült baka utolsó falatját megosztotta nem egyszer azon foglyokkal, akik velük utaztak Magyarországra, a hol a mi hőseinket ételekkel és szeretettel fogadták. Ilyen a magyar!

Hol a liszt? Nem azért drága a liszt, mintha kevés volna. Hiszen búzát eladtak, vettek. A gazdák már rég tuladtak rajta. A statisztika jól sejteti, hogy a közvetítőknél a rakárakban, pinczékben, a malmoknál van a — buza is, meg a liszt is. Várják a szorultabb dőket. No de rövidesen meg fogja tudni a közönség is, hol a liszt? Kik tartják vissza spekulációból a terményeket. A kormányzat hozzá fog a gabona-lisztkészletek összeírásához. Akkor tisztában lesz ország... hol van hát a liszt?

Itt az eredmény! Az Osztrák-Magyar Bank szatmári fiókintézeténél összesen egy millió és háromszázezer korona ereig történtek jegyzések. A szatmári pénzügyintézeteknél történt jegyzések összege meghaladja a három milliót.

Tűzet jelezett hétfőn este fél 8 óra körül az Őrtorony. A tűzoltóság gyorsan kivonult a Petőfi utcába, hol Lehner pék sültje gyult ki. A tető leégett, de a tűzet lokalizálták.

Angyal járás.

Karácsonyelőtti kép a háborus időben.

Irta: **Bodnár Gáspár.**

(Minden jog fentartva.)

SZEMÉLYEK:

Anya
Laczi kis fiucska.
Margitka ovodás leányka.
Egy angyal.

SZIN.

(Nappali szoba. Az anya középen érmelegítőket, hősapkákat köt a nagy asztalon. Margitka a közben jön az ovodából, kipirultan, mi közben beszél és felöltöztet.)

II.

Margitka. (Nagy fontoskodással.) Igazán nem csuda, ha az ember fejéből ki is röptül már a néni története.

Laczi. (Égészen megváltozva, a szerető testvér becéző hangján.) Na mondd el szépen Duduka... (Meggimogatja Duduka pöske haját.) Látdod én már nagy vagyok, felsőbb iskolába járok.

Margitka. Be sokkal feljebb, mint én...

Laczi. De feljebb... ahol már a tudomány járja. Ez nem a játék.

Margitka. Persze te azt gondold, hogy most is csak játszunk a dedóban, mint mikor te jártál. Most más világot élünk.

Laczi. Én, én mégis úgy szeretném hallani, mit mondott a kis Jézuskáról a ti nénikétek.

Margitka. (büszkén.) Tán már neked nincs is Jézuskád. Olyan rossz vagy.

Laczi. Oh van. Van van. Sőt most már nemesek karácsonykor érzem, hogy van.

Sokszor. Valahányszor teszek vagy tettem valamit. Mindig érzem. Mert most már az őrző angyalom van mellettem. A szívemben, a lelkemben.

Margitka. (Becézi a fiút.) Tudtam én azt, hogy te jó fiucska vagy. Azért is szeretlek. (Meggimogatja. Az anya ezen beszélgetés alatt néma áhitattal nézi, szinte elragadtatva és szembehunyva látja, hallja a jelenetet.)

Anya. No mondd el Margitkám már, mert tudod, hogy anyjukának a konyhára kell menni.

Laczi. (Sürgető hízélgéssel.) No halljuk hát.

Margitka. Hát azt mondotta, hogy a kis Jézuska most csak azért fogja küldeni angyalait mi hozzánk, kis gyermekekhez, hogy megnézzen, jók maradtunk-e. És megkérdezzé: oda adjuk-e a Jézuska ajándékát a mi szegény katonáinknak.

Laczi. A kik a harcmezőn vannak és készek a halálra.

Margitka. És itthon a kórházban sebesülten fekszenek.

Anya. És te oda fogod adni a Jézuska adományát Margitka?

Margitka. Oh mamuka! Mit gondolsz? Az egész lelkemet, a szívemet oda adnám. Még a bábumot is.

Laczi. Én már oda adtam minden krajczáromat, a mit csak kaptam. Czukrot se ettem, mióta háboru van.

Margitka. És azt is mondotta a néni, hogy a mi karácsonyfánkon nem lesz más, mint azoknak a katonabácsiknak.

Laczi. A huszároknak.

Margitka. A hálája, a könnye, a mo, solygása.

Laczi. Meg a jó Isten áldása.

III. JELENET.

(Az anya észrevétlenül kimegy az oldalajtón. De az ajtót nyitva hagyja. Visszavisszatekint édes boldogsággal.)

Margitka. A kis Jézuska mosolygása. Az angyalkák öröme. Ugy-e Laczi?

Laczi. De most már nekem tanulni kell ám. Mert holnap nagy lecke van. (Azon ülésben veszi a könyvet.)

Margitka. Nekem meg kötni kell. Mert nem akarom megszorítani a nénikét, hogy elmaradok.

(Szünet.)

(Csak néhány másodpercre. A szoba sötétedik. A két gyermeket elnyomja az álom. Fejük lehajlanak, mint a rózbimbók az ágról. Hirtelen... nagy világosság támad. Szinte suhanás szerűen lép be a nyitva felejtett ajtón egy szárnyas angyal, megrakodva sok ajándékkal, lehetőleg a katonáknak való ruhákkal, szivarskatulyákkal és hősapkákkal. Egy-két másodperc után teljes fényben, szinte angyali hangon, fuvola, gordonka hangon.)

IV. JELENET

Angyal. Viszem kicsinyeim majd a ti lelketeket is... A ti adományotokat is oda küldi a Jézuska... a hol hősök küzdenek a hazáért. Értetek is... a jövő nemzetért. A hol kértül a győzelem s a dicsőség pirja gyul. Kitartás! Erő és egy akarat — zengem utamban majd. A győzelem a tietek szép magyar nemzetem. S ha maj elhangzik az utolsó nagy ágyú szó s bevilágít a sötét éjbe... Száz milliók ajkán felzeng a hozsánna. az égbe. Magától megszólal akkor minden harang. Mámorosan jár be egy országot a békeharang. És száz milliók hullanak megindultan térdre, hogy szebb, boldogabb élet nyílt a békességre. (Az angyal szinte szellő lebegéssel lép a két kis gyermekhez és homlokon csókolja őket. Visszajöttében fokozatosan elsötétül a szoba.)

(Végo.)

Háborus—Mókaságok.

A káplár és az orosz foglyok.

200 orosz fogoly katonát szállítottak Váczon keresztül. Aki tudott beszélni velük az beszélt is. A vonatot kísérő magyar bakákat valóságos megostromolta a közönség. Annyi kérdés repült a bakák felé, hogyha száz szájuk lett volna, akkor sem bírtak volna mindenkinek felelni. Egy érdekes epizódot azonban mégis sikerült ellesnünk.

Bakáink elfogtak egy hat tagból álló orosz járót. A foglyokat rábízták egy hadnagyra és egy káplárra, amíg elszállítják őket. A hadnagnak valami jelenteni valója volt és addig a káplárra bízta a foglyok őrizetét.

— Vigyázz reájuk — mondotta a hadnagy. — Azután ha csak egy orosz is megmozdul tudod mi a kötelességed! Ott a bajonét!

A hadnagy elment. Vagy másfél óra múltán legnagyobb csodálkozására szembe jön vele a káplár, hegyesen köpködve, szívan virzsináját.

— Herstellt! — szólt rá a hadnagy — Hogy mersz sétálni? És a hat orosz?

— Jelentem alásan a hadnagy urnak, mind a hat megmozdult! — Mondta el a halotti jelentést a káplár.

Béla csak Béla marad.

Nagy az öröm a háznál, levél jött a messze idegenből, egészen Szibériából, maga a férj írta, akit már idehaza eltemettek, megírták, hogy hála Istennek él, orosz fogásban van és nincs semmi baja. A fiatal asszony, aki már hetek óta viseli az özvegyi fátyolt, most a boldogságtól sir és összevissza csókolja a hosszú uton meggyűrődött levelet s mikor már kisírta magát, oda szól az édes anyjához:

— Mert mindig is olyan volt ez a Béla Bizonyosao megint ott mászkált, ahol nem kellett volna. A Béla csak Béla marad a háboruban is.

Ellenszegült.

Este van. Egy szerb falu előtt harsányan hangzik a parancs:

— Átmegyünk a falun. Minden szakasz más-más utcán. A falu tulsó részén pihenés. Ha valaki ellenszegül a faluban azt szurjátok le! Előre!

Egy óra múlva a falu tulsó részén egy hadnagy látja, hogy két baka egy kövér leölt malacot czipel. Rájuk kiált:

— Hogy került ez a leszurt malacz hozzátok?

Az egyik baka haptákba vágja magát: — Hadnagy uruak alásan jelentem: ellenszegült.

A hadnagy mosolygott és nem firtatta tovább a dolgot.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy **Rákóczi-u. 28.** alatt **rőfös, vászon és confekcióüzletet**

nyitottam. — A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Saudek Béla utóda

ORGONA-GYÁR

villamos gépekkel berendezve.

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomás, csőrendszer szerint (pneumatikus) tartós és nemeshangu orgonákat szállít. Orgonajavításokat és orgonahangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít. Jókabartartást mérsékelt árbau elvállal.

RIEGER OTTÓ

cs. és kir. udvari szállító.

Hazánk legnagyobb orgonájának: a király orgonájának alkotója, a Szent-Sir lovagné és a Ferencz József-rend tulajdonosa.

BUDAPEST, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Tervezeteket, rajzokat és katalógust kívánatra díjmentesen küld. A párisi, bécsi és pécsi kiállításokon több helyről kitüntette. Gyáram 39 évi fennállás óta 1900 orgonát szállított, közte a koronázási templom király orgonáját, mely orgonamű 80 változatu és villanyerőre van berendezve.

Ima háboru idején

cimű kiadványunk megjelent egyházmegyei jóváhagyással

**magyar,
német és
tót szöveggel.**

Ára: 100 drb 2.— korona
500 drb 7.50 korona
1000 drb 10.— korona

Tisztelettel

Pázmány-sajtó Szatmár-Németi.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

100.000

lábat tesz tönkre a szűk cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

WALEK JÁNOS

czipész mesternél.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

XXXI-ik magyar királyi jótékonycélu államsorsjáték.

Ezen pénzsorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékonycélokra fog fordíthatni. Ezen sorsjátéknak összesen 14885 nyereménye van, melyeknek összes értéke 475,000 K-ra rug készpénzben.

Főnyeremény **200.000** korona készpénzben.

továbbá:

1 főnyeremény . . .	80,000 K	20 nyer. á 200 K	4,000 K
1 „	20,000 „	40 „	150 „
1 „	10,000 „	100 „	100 „
1 „	5,000 „	200 „	50 „
5 nyerem. á 1,000 K	5,000 „	2500 „	20 „
5 „	500 „	12000 „	10 „
10 „	220 „	2,500 „	14885 nyer. összes. 475,000 K

Huzás visszavonhatatlanul 1914. december hó 9-én.

Egy sorsjegy ára **4 korona.**

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a m. kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapesten (Vámpalota) portómentesen küldetnek, ezenkívül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatálnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohánytözsében és váltó-üzletben. Játéktervet ingyen és bérmentve küld a

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Minden **Nagyságos**
Tekintetes
Nemzetes és
Polgár asszonynak

öröme telik a festésben, hogyha

VAMOS ÁRON

kizárólagos **festékkereskedésében**

Szatmár, törvényszékkal szemben

szerzi be **padló-festék** szükségletét

1 korona 20 fillértől feljebb.

Telefon 368. sz.

Üzletáthelyezés.

Van szerencsém a n. érd. közönség szives tudomására adni, hogy a **18 év óta** a Károlyi-utca 2. szám alatt (az Antal Dr.-féle házban fennálló

szücs- és kötszerüzletemet

f. évi november hó 1-től a **Kazinczy-utca 5. sz. alá**, a volt kir. kath. főgimnázium épületébe helyezem át s azt teljesen a mai kor igényeinek megfelelően rendezem be.

Ahol is raktáron tartok mindennemű **női szőrmedivat-ujdonságokat, boákat, muffokat, sapkákat**, (olesőbb és finomabb kivitelben); ugyszintén **férfi cikkekben, bundákban, lábcsákokban, vadász-muffokban, szőrmesapkák és téli kesztyűkben**, valamint mindennemű **szőrme bőrárúknak nagy választékot tartok.**

Hasonlóképen kötszer árúknak: irrigator készletekben, sérvkötőkben stb. nagy választék.

Midőn az ezideig irányomban tanúsított szives pártfogásért köszönetet mondok, kérem azzal a jövőben is fokozottabb mértékben megtisztelni sziveskedjék.

Teljes tisztelettel

Görömbey János.

Gárdos Ferencz könyvkötő
SZATMÁR
Kazinczy-utca 4

A Szatmári Bazarban

az összes játék-, díszmü-, emlék és rövid-
áru cikkekét helyszűke miatt mélyen
leszállított áron bocsátom a n. é. közönség
rendelkezésére.

Blatniczky István

KAZINCZY-UTCZA 10.

Kocsitulajdonosok figyelmébe:

BENYÓ ÁNDOR

kocsigyártó Szatmár-Németi, Szirmai-utca 11.

Ajánlja magát mindennemű új és újabb divatu
kocsik készítésére.

Készít ruganyos kocsikat, homokfutókat,
szánkókat és gazdasági eszközöket a legjobb és legszebb kivitelben.

Raktáron tart új és javított kocsikat.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetne
Tekintettel a rossz pénzügyviszonyokra, vevőimet
kedvező fizetési feltételekben részesítem.

Kocsitulajdonosok figyelmébe!

1.96

korona.

Meg nem felelő árut becserelek,
vagy a pénzt visszaadom.

1.96

korona.

Nagy őszi vásár

az 1 korona 50 filléres áruházban!

Sorozatos eladásra kerülnek az alanti felsorolt cikkek:

1 schiffon női ing szalag vagy himzett	1 kor. 96 fill.
1 schiffon női háló kabát	1 kor. 96 fill.
1 schiffon női nadrág fodorral	1 kor. 96 fill.
1 clott alsósoknya fekete vagy színes	1 kor. 96 fill.
3 drb schiffon fűző védő	1 kor. 96 fill.
12 drb batiszt női zsebkendő	1 kor. 96 fill.
1 drb női melles clott kötő	1 kor. 96 fill.
6 pár női vagy férfi harisnya	1 kor. 96 fill.
2 pár selyem harisnya	1 kor. 96 fill.
1 drb női blous crepon vagy clott	1 kor. 96 fill.
6 vászon pohártörő	1 kor. 96 fill.
4 pár lenn törülköző	1 kor. 96 fill.
1 figurás ágyelőkésző	1 kor. 96 fill.
2 pár spárga szőnyeg	1 kor. 96 fill.
4 méter angol zefír	1 kor. 96 fill.
4 méter festő vagy színes karton	1 kor. 96 fill.
3 1/2 méter crepon tango színokban	1 kor. 96 fill.
2 méter grenadin, francia	1 kor. 96 fill.
3 méter selyem batiszt	1 kor. 96 fill.
2 méter selyem (blousra)	1 kor. 96 fill.
2 méter 120 cm. széles szövet	1 kor. 96 fill.
4 méter selyemarczfátyol	1 kor. 96 fill.
3 méter csipkezővet	1 kor. 96 fill.
2 méter Madera	1 kor. 96 fill.
1 méter 140 cm. széles costum szövet	1 kor. 96 fill.
12 darab férfi gallér	1 kor. 96 fill.
3 darab selyem önkötő	1 kor. 96 fill.
5 darab delin kendő	1 kor. 96 fill.
1 vég 23 méter verseny vászon	8 kor. 96 fill.
1 vég 23 méter „Rumburg” vászon	9 kor. 96 fill.
1 vég „Sas” schiffon	10 kor. 96 fill.
1 vég „Magyar király” vászon	9 kor. 96 fill.

1.96

korona.

Vidéki megrendelést utánvétellel
eszközölök.

1.96

korona.

Mayer M. rőfös- és divat-
áru üzletében
Szatmáron, Deákter 29.